

1 august 2009

Svensk vindkrafts omänskliga ansikte

Av Peter Skeel Hjorth, journalist, fd chefredaktör

Inför FN:s stora klimatkonferens i Köpenhamn i december har nya stormaktsdrömmar vuxit fram i Sverige. I det Sverige som den första juli övertog ordförandeskapet över EU blåser det nya vindar, och denna gång är det stormaktsdrömmar på energiområdet som ska lyfta landet till nya höjder politiskt, ekonomiskt och handelsmässigt.

Ett av de riktigt tunga vapnen i den svenska upprustningen på energiområdet är en kraftig och kostbar satsning på vindkraft på minst 180 miljarder kronor enbart till vindmöller. Därtill kommer utgifter för utbyggnad av vattenkraft och andra energikällor som kan ersätta vindkraften när det inte blåser. Utbyggnad av elnätet, ändringar av vägar, försäkringar, underhåll och räntor mm på totalt upp emot kanske hisnande 500 miljarder kronor fram till 2020. Inklusivt vägar alltså något i prisklassen av tjugo Öresundsbroar.

Det är en svindlande satsning i en tid där det hela tiden väcks alltmer kvalificerade tvivel om vindkraftens välsignelser. När det nyligen väckts tvivel om precisionen i de datorberäknade vindkartorna från Uppsala Universitet som utlöste den svenska euforin 2006 (reviderad 2007). Det blåser inte riktigt som datorerna sade.

”Vi moderater kommer att använda EU till att göra Sverige starkt i Europa och Europa starkt i världen”, förklarade statsminister Fredrik Reinfeldt i helsidesannonser dagarna före EU-valet. Några få dagar senare föreslog en rapport från Moderaterna en kraftig utbyggnad av kärnkraften, så att Sverige ska kunna exportera elektricitet till sina östliga grannar för att på det sättet minska dessa länders förbrukning av fossila bränslen och koldioxidutsläpp.

”Vindkraft kan lyfta Sverige” löd rubriken på en framträdande debattartikel i Aftonbladet den 3. februar av Naturskyddsföreningens generalsekreterare Svante Axelsson, Energimyndighetens generaldirektör Tomas Kåberger, chefen för Vattenfall Norden Hans von Uthmann och tre tunga namn i svenskt näringsliv med affärsmässiga intressen i vindkraft, nämligen:

Vd:n för ABB Sverige, tidigare Asea, idag en svensk-schweizisk koncern i stil med Siemens och General Electric. Firman är en storproducent av kablar, transformatorer och allt annat till kraftöverföring och byggande av kärnkraftverk.

Vd:n för SKF (Svenska Kullagerfabriken), en av världens ledande producenter av kullager, som det används många av i vindkraftverk.

Vd:n för VindIn AB, ett vindkraftsföretag bildat av en rad energiintensiva verksamheter i Sverige med syfte att identifiera lämpliga platser samt utveckla, bygga och driva vindkraftverk i Skandinavien.

Författarna hävdar, att EU's beslut ger jobb, energi, exportinkomster och miljövinster. ”Myndigheterna bör bidra genom en effektiv tillståndsprocess. Regering och riksdag genom tydligare regler, överenskommelser att låta andra länder köpa effektiv vindkraft i Sverige och – framför allt – genom att snabbt låta bygga infrastruktur för ett hållbart elsystem”, skriver de.

Artikeln och författarna bakom den visar i klartext hur stora och starka affärsmässiga intressen det finns i svensk vindkraft. Det delvis statligt ägda Vattenfall är redo att investera miljarder i brittisk vindkraft och har bjudit nästan 600 miljarder svenska kronor på ett brittiskt energiföretag som har fått tillstånd att bygga flera vindkraftsparker, ett till havs och fem på land i Wales. Befolkningen rasar där, precis som på allt fler orter i Sverige.

I Sverige är regeringens uttalade mål det som Energimyndigheten vindkraft handlar ytterst egentligen inte alls om klimatet, utan om inkomster i en aldrig tidigare skådad omfattning, d.v.s. miljarder och åter miljarder, som i slutänden ska betalas av elkonsumenterna. För dem blir vindkraften en mycket kostsam affär. Alla svenskar bör förbereda sig på att mycket stora extrautgifter för el fram-över. Det kommer att dela befolkningen i två grupper – de som blir rika på vindkraft och de som blir fattigare av att betala räkningarna. Och det blir flest förlorare.

Med en iver och en girighet utan like har energibolag i alla storlekar kastat sig över den jungfruliga svenska marknaden. De blåsigaste kommunerna har de senaste två åren blivit bombarderade av ansökningar från stora bolag som Eon, Vattenfall och Stena samt en rad små och mellanstora företag. Och företagen har inga hämningar när det gäller placeringen av vindkraftverken. Parker och naturreservat går inte fria. Därmed kan vindkraften, som er tänkt att rädda klimatet, istället förstöra en värdefull natur, konstaterade Svenska Dagbladet nyligen. En mastodont som Eon har inga betänkligheter mot att resa ett vindkraftverk på 150-200 meter bara 500 meter från ett hus i skogen.

Att det bakom artikeln i Aftonbladet stod företagsledare, en toppämbetsman och generalsekreteraren för den förening, som ska värna om naturen, är inte en tillfällighet. Det är helt tydligt att politiker, ämbetsmän och affärsmän har ett nära samarbete, och bildar gemensam front mot protester från naturälskare och ortsbefolkning som gör motstånd mot att få sin natur förvandlad till industriområden.

Befolkningen ska med "djävulens våld och makt" tvingas acceptera vindkraft och leva med de 150-200 meter höga vindmöllorna i sin närmiljö har fyra "vindkraftssamordnare" för att röja hinder för vindkraft ur vägen. Formellt är de neutrala ämbetsmän. I praktiken fungerar de som branschens förlängda arm.

Sammanblandningen av intressen går ända upp i toppen av det svenska samhället. I en liten exklusiv förening för vindkraftens investerare och projektörer finner man förutom alla vindkraftsbolag även samtliga storbanker med ett undantag, andra finansiella institut, ett stort försäkringsbolag och 3-4 av landets största advokatfirmor.

Energimyndigheten är en mycket aktiv deltagare i utbyggnaden och börjar likna ett propaganda-ministerium. Den sänder ut ett elektroniskt nyhetsbrev om vindkraft som er kemisk rent från kritik och problem. Det senaste är från den 18 juni och omtalar den första globala vinddagen, Global Wind Day, och vidare: "Under denna dag hölls mässor, föreläsningar och filmvisningar i inte mindre än 35 länder, där man lyfte fram vindkraftens betydelse."

Läs det igen: "...där man lyfte fram vindkraftens betydelse". Det är varken information eller kommunikation från en neutral myndighet, men faktiskt ren och skär propaganda av den typ man inte set maken till sedan de totalitära ideologiernas dagar i förra århundradet.

Energimyndigheten driver också ett nätverk för vindbruk, som är en ren rama gåvan till industrin. Den står bakom ett kunskapsprogram som heter Vindval – d.v.s. val av vind. Redan sättet att sam-mansätta ordet på är tendensiöst. Man döljer inte avsikten – ökad vindanvändning genom att göra utbyggnaden av vindkraft lättare.

Programmet ska ge säkrare grundlag för att bedöma hur vindkraften påverkar landskapet, stör de omkringboende och människors upplevelse av vindkraft. Tanken är vidare att skapa kunskap om vindkraft på svenska universitet, högskolor, institut och firmor samt i kommuner och andra myndigheter. I programkommittén ingår representanter för en rad svenska myndigheter – samt vindkraftsbranschen.

Ända in i universiteten, som man föreställer sig ska förhålla sig opartisk och granskande, når intressesammansblandningen. Den 8. september i fjol utkom en rapport om "Erfarenheter av vindkraftsetablering – Förankring, acceptans och motstånd" skriven av två forskare vid Lunds Universitet. Den ingår i *Vindval* och osar beställningsjobb lång väg.

På framsidan finns två fotografier – ett av två glada barn med en vindmölla bakom sig och ett annat av en grupp män framför två vindmøllor, som tydligen är föremål för deras intresserade samtal. Rapporten utger sig för att vara ett opartisk vetenskapligt arbete, men ingår i Vindval programmet, som skall bana väg för att få vindkraften accepterad i Sverige.

”Ett projekt som tvingas igenom trots motstånd kan resultera i starka motståndsgupper som förblir aktiva lång tid efter processen avslutats och kan hindra en framtida utveckling av vindkraft i området, ” står det i rapporten. ”Analysen har tydligt visat att det är mycket viktigt att ortsbefolkningen och de lokala myndigheterna ser möjligheter i ett vindkraftsprojekt för att processen ska bli väl förankrad”, skriver forskarna och kommer med mycket konkreta förslag till hur man kan bemöta motstånd.

Sammenfattningsvis rekommenderer de två forskarna: ”*Driv inte igenom projekt i områden med stort motstånd.*” Deras motivering:

”Även om det kan vara effektivt i ett kortsiktigt perspektiv, undergräver framtvungade etableringar framtida utvecklingsmöjligheter för vindkraften. Det kan skada förtroendet för vindkraft, förnyelsebar energi, energibolag, myndigheter etc. och stoppa vindkraftsutvecklingen i området under lång tid. ”

Dessa ord är som tagna ur en politisk manual, men de ingår i Vindval som en ”vetenskaplig rapport”.

I Sverige ska således vindkraften tryckas ner i halsen på befolkningen, vare sig de vill ha den eller ej. Och alla medel tas i bruk. Från att överhuvudtaget inte ta hänsyn till protester, betala folk för att flytta, locka med ekonomiska fördelar, till beställd forskning på universitetsnivå.

Utåt sett vill Sverige rädda världen. Men i själva verket går politiker och ämbetsmän hand i hand med vindkraftens aktörer för att tjäna ekonomiska intressen och kväva allt motstånd och all debatt om vindkraften som annat än en frälsningslära. Så sent som den nionde juni upplyste svensk TV om att tre skånska kommuner gått samman om en plan som ska minska risken för protester när nya vindkraftverk ska byggas.

Och nu ökas tempot i beslutsprocessen. Från och med 1 augusti ska vindkraft behandlas enbart efter Miljöbalken och inte som hittills även efter Plan- och bygglagen (PBL). Det ger ett ännu större spelrum för pengamakten, som i Sverige har satt sig tungt på den folkvalda statsmakten, som bl. a. ska skydda sina medborgare mot övergrepp och kränkningar - även från vindkraftverk.

Konklusion:

I länder med många vindmøllor sätter man i stigande grad frågetecken kring vindkraft då den inte medfört stängning av ett enda kärnkraftverk eller kraftverk med fossila bränslen. Vindkraftverken har inte heller minskat utsläppen av CO₂. Med tiden kommer dock vindkraften att medföra kraftigt höjda elpriser till men för Europas industrier som redan är pressade av konkurrens från framstormande ekonomiska giganter som Kina.

Det vore rimligt att troen på vindkraftens positiva betydelse för klimatförändringen bliver granskad av oavhängiga vetenskapsmän, innan Sverige plöjer ner stora belopp i utvecklingen av vindkraft. Vi behöver även en objektiv bedömning av de negativa konsekvenserna för befolkningen, ekonomin och miljön.

Under alla omständigheter måste det förhindras att ren pengamakt skall få lov att trampa ner människor och deras tillvaro. Sverige er ett demokratiskt land, som med lag och ordning värnar sina medborgare och det är en stor risk om man gör avkall på dessa principer. Undergräver man demokratins skydd av den enkla människan öppnar man upp för övergrepp som också omfattar totalitära metoder.

Peter Skeel Hjorth